

доступу: <http://mon.gov.ua/usi-novivni/novini/2016/05/24/odne-iz-prioritetnix-zavdan-minosviti-modernizacziya/>

13. Освіта Закарпаття у цифрах і фактах. 2011-2012 н.р.: Інформаційно-аналітичний збірник. – Ужгород: КП «Ужгородська міська друкарня», 2012. – 208с.

14. План заходів з імплементації Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, на 2014-2017 роки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/847-2014-%D1%80/print1452600635970785>

15. Порядок денний асоціації між Україною та ЄС для підготовки та сприяння імплементації Угоди про асоціацію. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/document/248046005/st06978%20UA_15-1%20final.pdf

16. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 01.07.2010 № 2411-VI// Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2010. - № 40. - ст. 527. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>

17. Ризиковані, але потрібні. Заступник міністра освіти про майбутні зміни у школі.[Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://mon.gov.ua/usi-novivni/novini/2016/03/28/rizikovani,-ale-potribni.-zastupnik-ministra-osviti-pro-majbutni-zmini-u-shkoli/>

18. У КНУ ім. Тараса Шевченка презентували результати соціологічного дослідження щодо реформи вищої освіти. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://mon.gov.ua/usi-novivni/novini/2016/05/25/sovsun-25052016/>

19. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (Угода ратифікована із заявою Законом № 1678-VII від 16.09.2014). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/984_011

В статье освещены основные итоги имплементации Соглашения об ассоциации между Украиной и Европейским Союзом в отрасли высшего образования, проанализированы конкретные результаты внедрения европейских принципов в национальной высшей школе, а также первые достижения в реализации европейских стандартов в украинской школе, дошкольном и профессионально-техническом образовании.

Ключевые слова: *Соглашение об ассоциации, Повестка дня ассоциации, имплементация, реформы в образовании, европейские стандарты.*

The article highlights the main results of the implementation of the Association Agreement between Ukraine and the European Union in the field of higher education, analyzes the concrete results of the implementation of European principles into the national high school. This included the approved list of disciplines and specialties for training seekers of higher education, established National Agency for Quality Assurance in Education, canceled bound form of the document on higher education, regulated the procedure for education and training in foreign universities. It is also highlighted the first achievements to implement European standards in Ukrainian high school, pre-school and vocational education: developing lifelong learning mechanism, introduced inclusive education for persons with disabilities, made a gradual transition to profile training at school. Expressed need of a comprehensive discussion of ways of reforming the educational sector with a wide range of interests: teachers, parents, students, members of the public.

Keywords: *Association Agreement EU-Ukraine, Association agenda, implementation of reforms in education, European standards.*

УДК 378.147.88:811 (4)

Мішак Валентина Михайлівна,
кандидат педагогічних наук, старший викладач,
Мукачівський державний університет

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ У АВСТРІЇ

Стаття присвячена розгляду практичних аспектів професійної підготовки вчителів іноземних мов у вищих навчальних закладах Австрії. Важливою складовою процесу їх професійної підготовки є формування методичної майстерності шляхом набуттям практичних навичок і вмінь. Аналізуються різноманітні організаційні форми практичної підготовки вчителів у взаємозв'язку та в загальному контексті професійної підготовки. Виділені позитивні аспекти та проблеми підготовки вчителів іноземної мов в Австрії, які сприятимуть покращенню вітчизняної системи підготовки педагогічних кадрів.

Ключові слова: *педагогічні кадри, іноземна мова, навчальна програма, педагогічна практика, виробнича практика, стажування, підготовка.*

Постановка проблеми. Знання іноземних мов завжди надавало ширші можливості самореалізації особистості, будувало міжкультурні мости взаєморозуміння та толерантності. Іноземні мови виступають не тільки засобом комунікації, а й засобом встановлення і пізнання мовних та культурних норм, які

повинні прищеплюватися у процесі навчання та вивчення іноземної мови. Європейська система освіти ставить перед собою завдання досягнення громадянами країни конкретних рівнів володіння іноземними мовами, визначеними в Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти. Для успішної реалізації цих завдань дуже важливою є якісна підготовка учителів іноземних мов для різних типів шкіл. Кожна європейська країна має власну національну систему підготовки педагогічних кадрів, але, посилаючись на загальноєвропейські положення про вищу освіту, вводяться спільні моделі теоретичної та практичної частини навчання у вузі. А так як Україна прагне повноцінно інтегруватися у європейське життя, то доцільно і корисно було б розглянути досвід організації навчання мов і підготовки фахівців Австрії – невеликої європейської країни, рівень підготовки фахівців якої один з найвищих у світі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій . Питаннями розвитку мовної педагогічної освіти в Європі, зокрема в Австрії, займаються як вітчизняні, так і іноземні дослідники. Окремі аспекти австрійської освіти вже аналізувалися науковцями О. Локшиною, Л. Загорулько, А. Сбруєвою. Тенденції розвитку систем підготовки європейських учителів досліджує Л. Пуховська. Підготовку вчителів іноземних мов для австрійської початкової школи Н.Когут. Проблеми професійного розвитку вчителів даної країни досліджують Л. Карташова, Н. Бендерець, Л. Данилова, О. Денічева, Л. Дзевіцька, О. Гаснер, Х. Сеель, У. Фрітц, Б. Фрієхс, М. Шратц.

Метою статті є висвітлення досвіду організації навчання іноземних мов та аналізу особливостей практичних аспектів підготовки вчителів іноземних мов у Австрії.

Результати дослідження. Розкриття змісту та практичних аспектів професійної підготовки вчителів іноземної мови зумовлює характеристику різних аспектів. Провідні складові змісту навчання майбутніх учителів іноземних мов збігаються в європейських країнах, хоча існують і специфічні відмінності. Теоретична педагогічна складова включає вивчення педагогіки, загальної освітньої психології та соціології.

Підтримуючи загальноєвропейські освітні тенденції, австрійська система ставить перед собою завдання: якісно підготувати майбутніх учителів іноземних мов не тільки для роботи у Австрії, але і за її межами. Справитися з найважливішими завданнями нової моделі мовної освіти, яка є на часі, зможуть тільки відповідно підготовлені вчителі ІМ. Розглянемо функції, які ставляться в обов'язок сучасному європейському викладачу, правомірно звернувшись до матеріалів Європейського центру сучасних мов, в яких були сформульовані вимоги до змісту професійної підготовки вчителів ІМ, у тому числі початкової школи. У документі «Назустріч майбутньому: викладачі мов у Європі» експертами визначено широке коло знань і умінь майбутнього вчителя ІМ [3].

Предметні знання і вміння включають знання мови (мов) для загальних і професійних цілей та відповідної тематики. **Загальні і спеціальні знання світу** передбачають обізнаність учителя ІМ в житті

суспільства на регіональному, національному, міжкультурному рівнях. **Знання і вміння, пов'язані з обізнаністю у мовній політиці**, вимагають від учителя ІМ володіння стратегічними питаннями вивчення і викладання мов, інформацію про міжнародні стандарти і кваліфікації. **Знання і вміння, пов'язані з педагогічною діяльністю**, передбачають професійну підготовку з дидактики, методики, організації навчального процесу, розробки навчальних матеріалів, планів, програм і оцінювання. **Знання і вміння, пов'язані з життям школи і суспільства**, формують учителя - менеджера, організатора, адміністратора. Всі перераховані вище знання та вміння практичних навичок дуже важливі для освітян, так як майже у половині європейських країн учителі, які працюють у державних школах, є державними службовцями (Бельгія, Франція, Німеччина, Італія, Ліхтенштейн, Люксембург, Мальта Нідерланди, Польща, Португалія, Словенія, Іспанія, а також Австрія) [5]. Австрія та Німеччина наполягають на випробному періоді, по закінченні якого вчителі-стажери мають представити певну роботу, або інколи скласти екзамен. Проходження випробного періоду в цих країнах впливає на подальше здобуття статусу державного службовця. Водночас перспективи професійного кар'єрного росту для вчителів іноземних мов є досить обмеженими.

Важливу роль у практичних аспектах підготовки вчителя іноземної мови, поза всякими сумнівами, відіграє педагогічна практика студентів. Підпрактика допомагає студентам відчувати свої сили, усвідомити цінність і важливість тих методичних понять і категорій, які до певного моменту мали досить абстрактний характер. Водночас, неправильно було б відвести педагогічній практиці роль «шокової терапії», яка покликана призвести до перелому у свідомості студентів. На нашу думку, педагогічна практика повинна стати інтегральною частиною всієї системи методичної підготовки студентів, органічним доповненням до процесу формування практичних умінь і навичок, який ведеться на заняттях із педагогіки й методики навчання іноземної мови. Інакше можна створити ситуацію, за якої студент, який стикається з новими викликами під час підпрактики, або, всупереч усьому, зможе подолати всі об'єктивні проблеми й перешкоди за відсутності потрібних навичок і умінь, або змушений буде констатувати невдачу. Відтак, постає проблема формування методичної готовності до проходження педагогічної практики як до етапу, що є логічним продовженням системи дій і заходів у контексті методичної теоретико-практичної підготовки вчителя [6].

Практично в усіх країнах курс підготовки вчителів іноземної мови передбачає період педагогічної практики, термін якої різниться. Скрізь звертаються до періоду блочної практики. До педагогічної практики включаються й елементи мікророзкладання, що організовуються у вищих навчальних закладах. В австрійських вищих навчальних закладах застосовують закріплення студентів за школами протягом усього періоду навчання. В Австрії студенти практикуються у 5 школах [2, с. 68].

Постійне професійне зростання, особливо вчителів іноземних мов, можливо за умови фундаментальної наукової підготовки, раціонального поєднання елементів теоретичного навчання та професійної практики. Посилення професійної спрямованості є одним із напрямів модернізації програм підготовки вчителів у вищих навчальних закладах Європи. Це знайшло відображення у збільшенні частки педагогічних дисциплін і практики в навчальних планах [5].

Реалізацію принципу практичного спрямування професійної підготовки вчителів іноземних мов у Австрії забезпечує наявність у навчальному плані такого блоку підготовки, як практична підготовка до роботи в школі. Система організації педагогічної практики майбутніх учителів у вищих навчальних закладах є виваженою та послідовною, характеризується поступовим ускладненням завдань і збереженням наступності між окремими етапами. В австрійських вищих навчальних закладах, наприклад, перша фаза практичної підготовки починається з третього семестру. Зміст цього етапу практики не є диференційованим залежно від напрямку підготовки майбутніх учителів. Під час семінарських занять, що проводяться в межах першої фази практичної підготовки, студенти отримують знання про загальні принципи планування та проведення уроків, спостереження за ними та їх оцінювання. Вони також мають можливість попрактикуватись у проведенні окремих сегментів уроків. Із п'ятого семестру починається друга фаза практичної підготовки, вона є диференційованою залежно від фаху, що вивчають і проходить за обома обраними студентом напрямами, в рівному обсязі (по чотири тижні з кожної дисципліни). Здобуття практичних навичок підкріплюється теоретичним навчанням, яке реалізується через відвідування семінарів. На цьому етапі майбутніх учителів іноземних мов також спонукають до самоаналізу, рефлексії набутого досвіду. Цьому сприяє попереднє та завершальне обговорення відвіданих і проведених уроків, підготовка доповіді про проведення практики [7].

Обов'язковою умовою допуску до першого державного іспиту є проходження виробничої практики протягом 8 тижнів. Цю практику майбутні вчителі іноземних мов повинні пройти у сфері виробництва, переробки, обслуговування, торгівлі. Можливе також її проходження за кордоном. Метою цієї практики є створення у студентів уявлення про ринок праці поза шкільною системою. Цю практику потрібно пройти до

початку основного навчального процесу у вищому навчальному закладі. На нашу думку, ці два типи практики сприяють більш виваженому прийняттю рішення щодо своєї професійної відповідності та допомагають формуванню в майбутніх учителів іноземних мов більш свідомого ставлення до обраної професії [4, 257].

Ще один важливий аспект підготовки вчителів іноземних мов в Австрії – це можливість стажування в країні, мова якої вивчається. Зрозуміло, не всі країни й навчальні заклади здатні забезпечити такі можливості. Утім допомогу в отриманні грантів на навчання надають багато європейських програм (*Socrates, Erasmus, Tempus*), громадські та приватні організації (*DAAD, PAD, the Soros Foundation, the Hungarian Scholarship Committee, Icelandic Student Loan Fund*). Велика Британія, Франція, Іспанія, Німеччина та Австрія беруть участь у програмах мовного помічництва (*Foreign Language Assistant Schemes*). Запровадження таких обмінів і пошуки можливостей для їх забезпечення активно заохочуються в багатьох європейських країнах, зокрема в Україні та Австрії [8].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, розглянувши особливості професійної підготовки вчителів іноземних мов австрійських вищих навчальних закладів, можна стверджувати, що особлива увага приділяється практичній підготовці до викладання у школі, а також профорієнтаційній роботі з метою підтвердження правильності вибору студентом професії вчителя, що значною мірою підвищує якість професійної підготовки вчителя іноземних мов.

При цьому позитивний досвід підготовки майбутніх учителів у Австрії може бути використаний в Україні у вигляді таких реформаторських змін: посилення уваги до добору вступників на педагогічні спеціальності з використанням тесту на професійну придатність; введення ознайомлювальної педагогічної практики в перші тижні навчання майбутніх учителів у вищих навчальних закладах; продовження терміну проходження педагогічної практики за рахунок скорочення часу для теоретичної підготовки; запровадження навчального стажування студентів у країнах, мова яких вивчається.

Подальшим дослідженням наукової теми буде висвітлення питання академічної мобільності вчителів іноземних мов європейських країн як складової їх професійного розвитку.

Список використаних джерел

1. Деркач С. Підготовка вчителя до навчання англійської мови в міжнародній освітній політиці: зміни та перспективи / С. Деркач // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2014. – № 9 (Ч. 1). – С. 269–273.
2. Кузнецова О. Ю. Особливості підготовки вчителів іноземних мов у європейських країнах / О. Ю. Кузнецова // Вісник Житомирського державного університету. – 2009. – Випуск 47. Педагогічні науки. – С. 66–71.
3. Когут Н. М. Особливості підготовки вчителів іноземних мов початкової школи в Австрії. [Електронний ресурс] / Н. М. Когут // Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку : е-журнал. – 2010. – Випуск № 1. – Режим доступу : http://intellect-invest.org.ua/rus/pedagog_editions_e-magazine_pedagogical_science_authors_kogut_nm/
4. Мархева О. Є. Стандартизація професійної підготовки вчителів іноземної мови в країнах Європи / О. Є. Мархева // Педагогіка вищої та середньої школи. – 2012. – Вип. 35. – С. 255–264.

5. Огнівко Л. В. Європейський досвід забезпечення якості вищої педагогічної освіти. [Електронний ресурс] / Л. В. Огнівко. – Режим доступу : ognivko.com/index.php/component/.../article?i...
6. Ольшанський Д. В. Нові підходи до формування професійних навичок і вмій як необхідного компоненту методичної підготовки вчителів іноземної мови [Електронний ресурс] / Д. В. Ольшанський. – Режим доступу : elibrary.kubg.edu.ua/.../D_Olshansky_FO_KA...
7. Fachschaft für integriertes Lehramt Uni-Hildesheim [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.uni-hildesheim.de>
8. Grenfell M. Training Teachers in Practice / M. Grenfell. – Clevedon, Philadelphia, etc. : Multilingual Matters Ltd., 1998. – 187 p.
9. The Training of Teachers of a Foreign Language: Developments in Europe / A Report to the European Commission Directorate General for Education and Culture : revised report [Електронний ресурс] / Michael Kelly, Michael Grenfell, Angella Gallagher-Brett. – Режим доступу : http://ec.europa.eu/education/languages/pdf/doc493_en.pdf.

В статье рассматриваются вопросы подготовки учителей иностранных языков в высших учебных заведениях Австрии. Важной составляющей процесса их профессиональной подготовки является формирование методического мастерства, которое неразрывно связано с получением теоретических знаний и приобретением практических навыков и умений. Исследуется проблема формирования практических навыков и умений будущих учителей иностранных языков в процессе их профессиональной подготовки. Анализируются различные организационные формы практической подготовки учителей во взаимосвязи и в общем контексте профессиональной подготовки. Освещен опыт организации обучения иностранным языкам и анализ особенностей практических аспектов подготовки учителей иностранных языков в Австрии. На основе сравнительного анализа сформулированы положения, реализация которых будет способствовать обеспечению более высокого качества подготовки таких специалистов в Украине.

Ключевые слова: педагогические кадры, иностранный язык, педагогическая практика, производственная практика, стажировка, подготовка, программа, высшее учебное заведение.

One of the important areas of European education is to prepare foreign languages teachers. The issues involved in the Austrian educational system are worked out by both foreign and domestic scholars: O. Lokshyna, L. Zahorulko, L. Kartashova, N. Kohut, O. Denicheva, L. Dzevyts'ka, O. Gassner, H. Seel, U. Fritz, B. Friehs, L. Graf, F. Buchberger, M. Schratz and others. Still little attention was paid to the organization and conducting the practical trainings, their types and role for teachers training in Austrian schools. The purpose of this article is to highlight the experience of foreign languages learning and to analyze the features of practical aspects of foreign languages teachers training in Austria.

The article deals with the matters of foreign languages teachers training in Austrian higher educational establishments. An important component of their training is the methodological expertise forming, which is closely involved with the acquisition of theoretical knowledge and practical skills and abilities. The problem of formation of practical skills and abilities of future foreign languages teachers in their training is investigated. Different organizational forms of practical teacher training in the relationship and in the general context of training are analyzed.

The organization experience of foreign languages learning and analysis of features of practical aspects of foreign languages teachers training in Austria are highlighted. Having considered the features of foreign languages teachers training in Austrian higher educational establishments, one could confirm that special attention is given to practical training for teaching in schools and to vocational work in order to verify the correctness of the student's choice of teaching profession that greatly improves the quality of foreign languages teachers training.

Based on the comparative analysis some points, the implementation of which will promote much higher quality of specialists training in Ukraine, are formed. They are: the increasing attention to the selection of applicants for teaching profession using an aptitude test; the introduction of practical training during the first weeks for future teachers training in higher educational establishments; the extension of practical teachers training by reducing the time for theoretical training; the implementation of educational students' internships in the countries whose language is studied.

The further research will cover the issues of academic mobility of features of practical aspects of foreign languages teachers training in Austria are highlighted. Having considered the features of foreign languages teachers training in Austrian higher educational establishments, one could confirm that special attention is given to practical training for teaching in schools and to vocational work in order to verify the correctness of the student's choice of teaching profession that greatly improves the quality of foreign languages teachers training.

Based on the comparative analysis some points, the implementation of which will promote much higher quality of specialists training in Ukraine, are formed. They are: the increasing attention to the selection of applicants for teaching profession using an aptitude test; the introduction of practical training during the first weeks for future teachers training in higher educational establishments; the extension of practical teachers training by reducing the time for theoretical training; the implementation of educational students' internships in the countries whose language is studied.

The further research will cover the issues of academic mobility of foreign languages teachers in European countries as a component of their professional development.

Key words: teaching staff, foreign language, practical training, vocational training, internships, training, a program, higher educational establishment.